tiny, zneužili tím, že pod zaměnitelným označením KUKU-SANA vyráběli a uváděli na trh poživatiny. Již soud I. instance poukázal na reklamní spis, předložený žalobkyní soudu, jímž byl dělán pro KUKU-SANA nábor. Kdo nesmí označení používati, musí se starati o jeho odstranění. Není věcí žalobkyně slíditi po tom, u kterých zákazníků se snad ještě nalézá zboží nebo reklamní materiál se závadným označením KUKU-SANA. Naopak je to povinností žalované strany, aby zamezila každé další používání závadného označení v obchodním styku. Dovolatelé sami připouštějí, že se nalézá mezi jejich starými zásobami snad ještě takový nepřípustný reklamní materiál. Pokud však tu je možnost, že by ho v Protektorátě Čechy a Morava mohlo býti použito, zůstává odstraňovací nárok nedotčen«.

3. Žaloba neměla úspěchu, pokud jde o uveřejnění rozsudku. Uveřejnění rozsudku nebylo žalující straně přiznáno z těchto důvodů:

»Podle stálé judikatury jest nutno navzájem odvažovati výhody a újmy, které vzejdou stranám uveřejněním rozsudku. V daném případě jest míti zřetel k tomu, že od závadného jednání žalované strany uplynulo více než 1½ roku a že širší veřejnost může míti již jen poměrně malý zájem na uveřejnění vzhledem k poměrům podmíněným válkou, které, jak nutno očekávati, nedovolují, aby až na další KUKU-SANA byla vyráběna a uváděna na trh. K tomu přistupuje ještě okolnost, že, s ohledem na t. č. pro uveřejnění k disposici jsoucí prostor, uveřejnění musí býti omezena na nezbytně nutnou míru. V daném případě může býti s hlediska zájmů jak žalobkyně, tak i veřejnosti upuštěno od uveřejnění rozsudku. Vzhledem k tomu nelze žalobkyni oprávnění k uveřejnění rozsudku přiznati.«

Dr. Hamann k tomu zdůrazňuje, že tento časový zřetel na místo používané v denním tisku k uveřejňování rozsudků jest velmi pozoruhodný a pro protektorátní praksi nový.

Z právní prakse.

Dohoda, kterou byly uspořádány věci manželů ve smyslu trvalého, avšak pouze faktického zrušení manželského spolužití, je platná.

V rozhodnutí ze dne 6. října 1943, Rv II 414/43-1, nejvyšší soud ke shora uvedené otázce uvedl:

»Předpis § 93 obč. zák., že manželům není dovoleno, aby zrušili o své újmě manželské spolužití, není zákazem úplným, porušení jeho není ohroženo trestem, a není vzdor tomuto předpisu sporu o tom, že nechtějí-li oba manželé tělesně se stýkati ani spolu bydleti, nelze je nijak k tomu nutiti. Faktické zrušení životního společenství manželů je naopak tolerováno, jsou-li manželé o tom jedné mysli. Předpis § 93 obč. zák. může se uplatniti teprve, až manželé nejsou již shodni a jeden z nich domáhá se vrácení druhého manžela do společné domácnosti. Pak nemůže totiž druhý manžel, který nechce přání tomu vyhověti, vrácení odpírati, odvolávaje se na dohodu o faktickém zrušení manželského svazku, neboť právě v tom mu brání předpis § 93 obč. zák. Jím není tudíž zaručeno trvání manželského společenství bezprostředně, nýbrž jen tím, že uznává právo manžela, aby vynutil na druhém manželi manželské spolužití, a to i tehdy, když se s ním dohodl, že toto spolužití je zrušeno. Z toho plyne nutný závěr, že také případná úmluva o výživném placeném za faktického zrušení manželského spolužití je jen potud neplatná a bezúčinná, pokud je v rozporu s nezadatelným právem manžela žíti s manželkou ve společné domácnosti a poskytovati jí tam výživu in natura, takže manžel může namítati neplatnost dohody o výživném jen tehdy, jestliže se zároveň domáhá obnovení manželského spolužití a právem se ho domáhati může. Neučiní-li tak, nemůže také namítati neplatnost dohody o výživném v penězích, neboť odstraněním této dohody by pak nebyl dosažen účel, o nějž v § 93 obč. zák. jediné jde, totiž udržení, pokud se týče obnovení manželského spolužití. Proto není v takovém případě ani zákonné příčiny, by dohoda, je-li jinak platně uzavřena, byla zbavena účinku. Nemůže ovšem býti pochybno, že stát má zájem na tom, by manželé za trvání manželství se také jako manželé stýkali a spolu bydleli, ale právě tak jasné je, že stát nemá zájem na tom, aby v případě, kdy takového spolužití z kterékoliv příčiny nelze docíliti, manžel byl zbaven závazku žíti manželku, převzatého pro tento případ dobrovolně platnou jinak smlouvou, nýbrž spíše naopak. Podle všeobecných právních zásad však nesmí zákonnému zákazu býti přikládán širší rozsah, než je nutno k dosažení účelu zákazem zřejmě zamýšleného.

Dovolatel v souzené věci namítá neplatnost převzatého závazku živit manželku za trvání faktického zrušení manželského společenství, ale zároveň neprohlásil ochotu k obnovení manželského spolužití, pročež se musí jeho námitka již z tohoto důvodu minouti účinkem. Ale nutno též vzíti v úvahu, že dovolatel sám přiznává, že žije ve společné domácnosti s jinou ženou, s níž má dvě nemanželské děti, a že před dohodou o zrušení spolužití s manželkou této prohlásil, že nemůže s ní dále žíti, poněvadž miluje tuto ženu. Manžel by se proto z tohoto důvodu ani nemohl domáhati obnovení spolužití se žalobkyní. Toto jeho právo není neobmezené, nýbrž pomine, vadí-li obnovení spolužití překážka takového rázu, že nelze na druhém manželi ono spolužití požadovati. Takové okolnosti jsou důvodem, aby ohrožené manželce bylo ještě před rozvodem manželství povoleno prozatímní opatření odděleného bydliště. Ale i když manželka o toto prozatímní opatření nežádá a bez něho spolužití fakticky zruší, musí faktické zrušení, má-li manželka k tomu důvod, jak shora uvedeno, i tak býti uznáno a nárok manžela na její vrácení zamítnut, ježto manželka nemůže býti přinucena k spolužití, jehož by musila býti zproštěna jen proto, že nežádala o prozatímní opatření. Mají-li však manželé právo manželské spolužití za jistých okolností fakticky zrušiti i bez soudního zakročení, nemůže jim ani býti zabráněno, by v tomto případě dohodou upravili svoje vztahy majetkové, zejména otázku výživného, a není v tomto případě tato dohoda neplatná vzhledem k § 93 obč. zák. Vždyť ani tu není překážkou pro obnovení manželského spolužití dohoda o výživném, nýbrž jediné ony okolnosti, jež manželské spolužití fakticky znemožňují. Opačný výklad vedl by k tomu, že by i v případě nemožnosti spolužití zaviněné výhradně chováním manžela nevinná manželka musela se domáhati napřed rozvodu manželství, by dosáhla placení výživného, jí podle zákona náležejícího. To by odporovalo zásadám našeho práva, jež naopak chrání manželství, zejména trvá-li na něm nevinný manžel.

V souzené věci nemůže býti pochybno, že prohlášení dovolatelovo, že nemůže již se žalobkyní žíti, ježto miluje jinou ženu, jest dostatečným důvodem znemožňujícím pokračování v manželském spolužití a proto nemůže dovolatel ani z tohoto důvodu namítati neplatnost dohody o výživě, k níž právě důsledkem jeho prohlášení došlo. Z okolnosti, že se prý také žalobkyně dopustila jednání, jímž spolužití bylo znemožněno, nelze podle toho, co uvedeno, vyvozovati nic pro neplatnost dohody o výživném, ježto tím by naopak důvody k faktickému zrušení manželského spolužití byly jen zesíleny. Okolnost by měla jen tehdy význam příznivý pro dovolatele, kdyby žalobkyně se domáhala na něm výživného přímo ze zákona, neboť manželka, žijící bez soudního svolení odděleně od manžela, má jen tehdy nárok na plnění výživného mimo manželské společenství, jestliže manžel výlučně svým chováním znemožnil bydlení a přijímání výživy ve společné domácnosti (srv. rozh. č. 18311 Sb. n. s.). V souzené věci však domáhá se žalobkyně zvýšení výživného, jež se manžel zavázal platiti v notářském spisu, a tu na případné spoluvině žalobkyně na rozchodu nesejde, poněvadž manžel může se platně zavázati k plnění výživného i manželce, která má na rozchodu výlučně vinu.«

Bez mnoha slov: Rozhodnutí, které odpovídá nejen právnímu řádu, nýbrž i životu. Posouzení obdobné otázky v rozh. č. 9128 sb. n. s. je tím po zásluze překonáno. Pro zásadní význam zaznamenáváme nové rozhodnutí téměř v celém znění v naději, že se tak přispěje k odstranění mnohých pochybností.

Bohumil Nýdl.

Jsou mimořádné poměry vyvolané válkou důvodem k zamítnutí žaloby o zrušení spoluvlastnictví k nemovitosti?

K pojednání Dr. Miroslava Černého v »Právní praksi«, č. 6 z letošního roku, str. 218—219, pod shora uvedeným nadpisem, uvádím praktický případ posuzování otázky včasnosti rozdělení spoluvlastnictví k nemovitosti podle nynější nové judikatury Nejvyššího soudu.

Ve sporné věci č. j. Ck XIV 72/42 krajského soudu civilního v Praze, uplatnila žalovaná strana proti žalobě na zrušení spoluvlastnictví k domu námitku nevčasnosti odůvodněnou tím, že není v současné době vhodné prodávati nemovitost, ježto prý po skončení války lze očekávati změnu hospodářských poměrů, jež mohou míti vliv na držbu nemovitostí a dovozovala, že z těchto důvodů omezily i platné právní předpisy zcizování

nemovitostí jak smlouvami, tak i veřejnými dražbami. Uplatnila dále, že zrušení spoluvlastnictví bylo by žalovanému na újmu, ježto si v předmětném domě hodlá zříditi prodejnu obuvi a nemá v nynější době možnost opatřiti si jinou obchodní místnost k zamýšlené živnostenské činnosti.

I. soud vyhověl žalobě na zrušení spoluvlastnictví veřejnou dražbou a v důvodech mimo jiné uvedl:

V okolnosti, že prodejem nemovitosti bude žalovanému znemožněno zaříditi si v předmětném domě prodejnu obuvi, nelze spatřovati překážku, pro kterou by nemohla žalující strana jako druhý spoluvlastník žádati zrušení spoluvlastnictví. Jednak není ani zjištěno, ba spíše je vyloučeno, že by se žalovanému za dosavadního stavu a za platných předpisů podařilo získati v předmětném domě místnost pro prodejnu obuvi, avšak i kdyby tomu tak bylo, šlo by o osobní poměry spoluvlastníka, které ani samy ani z nich snad vyplývající škoda nebo újma nejsou rozhodnými pro posouzení včasnosti a vhodnosti navrhovaného rozdělení (Vážný 4553, 101, 1187, 5231, 2950, 6489, 7391, 10.550). Nejde také o okolnost pomíjejícího rázu, jejíž změnu by bylo lze očekávati v dohledné době, když důvody plynoucí ze zákona o ochraně nájemníků jsou rázu trvalého (Vážný 5231).

Také v okolnosti, že snad v dnešní válečné době lze považovati uložení majetku v nemovitosti za vhodné, není důvodem pro nevčasnost nároku na rozdělení spoluvlastnictví, stejně jako takový důvod netvoří stoupání cen realit nebo pokles nákupní hodnoty peněz, ježto nejde o zjev pomíjející v dohledné době odstranitelný (viz a contr. Vážný 11.527, 11.711).

Nemůže tudíž žalovaný s úspěchem vznésti žádných námitek proti návrhu žalující strany na zrušení společného vlastnictví soudní dražbou (§ 843 ob. z.).

Soud II. stolice potvrdil rozhodnutí soudu I. stolice v podstatě z těchto důvodů:

Podle ustálené judikatury (Vážný č. 10.550, 11.711, 11.527 a j.) jest prodej ve smyslu § 830 o. z. nevčasným jen tehdy, je-li žádán, pokud trvají objektivní překážky povahy pomíjející. Nevčastnost prodeje neodůvodňují tedy překážky rázu subjektivního. Jest tudíž v souzeném případě nerozhodno, zda žalovaný pozbude dražbou společného domu snadnější možnosti získati v něm místnost pro prodejnu obuvi, tedy výhody poskytované mu právě spoluvlastnictvím. V ostatním poukazuje odvolací soud na správné odůvodnění napadeného rozsudku.

Pokud jde o námitku nevčasnosti prodeje, jest odvolací soud toho názoru, že již nynější hospodářské poměry nejsou jen přechodného rázu, nýbrž jsou takovými, jichž konec nebo změnu nelze v dohledné době očekávati. Tím spíše pak nelze se s úspěchem dovolávati nevčasnosti prodeje z toho důvodu, že po skončení přítomné války lze očekávati podstatné změny v úpravě hospodářských a sociálních poměrů a že tato úprava nezůstane bez vlivu na držbu nemovitostí. Sám odvolatel jest toho názoru, že dnes ani přibližně nelze odhadnouti, jakého druhu a rozsahu tyto změny budou. Z okolnosti pak, že zákonodárce jistými normami (vlád. nař. Sb. č. 218/1938, 313/1938, 26/1939/II, 169/1939) obmezil smluvní zcizování nemovitostí a zcizování jejich dražbami, nelze ničeho dovoditi v prospěch odvolatelem tvrzené nevčasnosti prodeje.

Nejvyšší soud svým usnesením ze dne 23. II. 1944, č. j. Rv I 764/43, vyhověl dovolání strany žalované, zrušil rozsudek soudu I. i II. stolice, věc vrátil soudu I. stolice k novému projednání a rozhodnutí a v důvodech uvedl:

»Právo spoluvlastníka žádati zrušení společenství je podle § 830 obč. zák. omezeno jen potud, že o ně nesmí žádati v nevhodný čas nebo v neprospěch ostatních společníků a že si tudíž musí dáti líbiti odklad přiměřený okolnostem.

Již z tohoto zákonného ustanovení plyne, že soudy, mají-li podle okolností ve sporu přednesených a prokázaných rozhodnout, vadí-li rozdělení společenství buď ta překážka že je o ně žádáno v nevhodný čas, nebo že je na újmu ostatních společníků, musí přihlédnouti i k poměrům v době rozhodnutí panujícím, tedy v dnešní době k mimořádným poměrům válkou vyvolaným. Tyto svými důsledky zasáhly hluboko do všech odvětví hospodářského i společenského života a zavdaly tak podnět k různým vládním opatřením sledujícím jistou jejich úpravu. Jedním z těchto opatření je i výnos Vůdcův ze dne 28. července 1942, Říš. zák. I, str. 481, Věst. ř. prot. str. 227 o omezení obchodu zemědělskými pozemky za války.

Pro rozhodnutí tohoto sporu netřeba se zabývati otázkou, pokud platí zmíněný výnos pro samo řízení o schválení zcizovacích právních jednání i v Protektorátu Čechy a Morava, nelze však pominouti jeho zásady a intence, vytčené právě pro změnu vlastnických poměrů v době války, řeší-li soud otázku vhodnosti takové změny, maje

o ní rozhodnouti v rámci své kompetence podle § 830 obč. zák.

Citovaný výnos vychází z potřeby stálosti vlastnických a držebnostních poměrů k zemědělským podnikům zvláště za války jako důležitého předpokladu pro nerušený výrobní výkon.

Proto stanoví, že nemá dojíti leč k nezbytně potřebné změně vlastnictví a držby právním jednáním; připouští totiž změnu ve vlastnictví zemědělských nemovitostí jen, když ohled na výrobu nebo řádné obhospodařování žádá změnu nebo když ji vyžadují naléhavé osobní důvody. Avšak zásady, z nichž vychází tento výnos, mají pro dobu války tak obecně důležitý význam, že při zkoumání otázky vhodnosti vlastnických a držebnostních změn je jich dbáti i při jiných než zemědělských nemovitostech a že i při těch je vhodno zkoumati, zda nemá, pokud je to možné, býti odsunuta až po skončení války i taková změna, proti které by za normálních poměrů nebylo pochybností. Rozlišuje totiž sám Vůdcův výnos mezi normálními poměry na rozdíl od poměrů ve válce a přiznává těmto přechodný význam; je ho proto nutno dbáti i při jiných než čistě zemědělských nemovitostech, obzvláště tam, kde by aspoň nepřímo zasahovala změna vlastnictví a držby do nerušeného výrobního procesu, za války tak nutného. Uplatnění těchto zásad vede pak při řešení otázky přípustnosti rozdělení spoluvlastnictví veřejnou dražbou k těmto důsledkům:

Ježto rozdělení spoluvlastnictví, a to právě veřejnou dražbou, znamená změnu vlastnictví a držby, nutno při výkladu § 830 obč. zák., jak co do posouzení otázky včasnosti žaloby, tak i újmy, která z rozdělení spoluvlastnictví hrozí ostatním spoluvlastníkům, s hlediska zásad cit. Vůdcova výnosu po jeho vydání přihlédnouti po dobu války i k uplatňovaným o s o b n í m důvodům a usouditi, že je nevčas rozdělení spoluvlastnictví veřejnou dražbou, nejde-li o případy, pro které připouští i výnos změnu vlastnictví. Že důsledky tohoto posuzování vedou k závěrům odchylným od dřívějšího rozhodování nejvyššího soudu (srv. rozh. č. 17.865 Sb. n. s.), plyne z toho, že k hlediskům tam rozhodným přistoupil nyní význam zásad projevených v cit. Vůdcově výnosu.«

Týká se tedy předmětná judikatura Nejvyššího soudu otázky posouzení včasnosti prodeje společného d o m u veřejnou dražbou proti vůli jednoho ze spoluvlastníků, tedy nikoliv zemědělského majetku, o kterém mluví výslovně cit. výnos Vůdcův.

Jindřich Zapský.

Spojením věci, jež je výlučným vlastnictvím jednoho spoluvlastníka, jako příslušenství hlavní společné věci nestane se příslušenství spoluvlastnictvím také druhého společníka.

Manželé měli ve spoluvlastnictví domek, v němž manžel provozoval živnost řeznickou a uzenářskou. Příslušenstvím tohoto domku bylo i zařízení této živnosti, zejména několik uzenářských strojů, jež byly koupeny ještě za trvání manželství. Po rozluce manželství domáhala se manželka na žalovaném bývalém manželovi žalobou zjištění, že ony stroje jsou ve spoluvlastnictví obou sporných stran a že žalovaný je povinen trpět zrušení spoluvlastnictví soudní dražbou.

Nižší soudy žalobu zamítly po zjištění, že stroje objednal a převzal jen žalovaný a staly se tedy jeho vlastnictvím. Otázkou, zda byly stroje zaplaceny z peněz žalobkyně či žalovaného, se nižší soudy jako nerozhodnou nezabývaly. Pokud jde o sporný výklad, zda byly stroje příslušenstvím společné nemovitosti, zastával první soud mínění, že k vzniku příslušenství by bylo potřebí souhlasu obou spoluvlastníků nemovitosti; o žalovaném však takový projev nebyl prokázán; naopak žalovaný, když přestal provozovat živnost, stroje odmontoval a chtěl je odvézt.

Odvolací soud posoudil věc jinak:

Žalobkyně o připevnění strojů věděla a jako spoluvlastnice nic proti tomu nenamítala. Z toho je při nejmenším vyvodit její souhlas mlčky. Tato skutečnost má význam, ale jen pro vznik příslušenství. Pro nabytí vlastnictví je bez významu. K vzniku příslušenství, zejména pokud jde o stroje v nemovitosti připevněné, je vzhledem k ustanovení §§ 294 a 297 obč. zák. podle převážného mínění v theorii i judikatuře potřebí, aby spojení provedl vlastník věci hlavní (Soudc. listy, 1939, str. 15 a roč. 1940, str. 65—66 s cit. tam literaturou a judikaturou). S druhé strany však pro vznik příslušenství stačí, když k trvalému spojení došlo jen od jednoho spoluvlastníka, ovšem za souhlasu ostatních, byť jen mlčky nebo dodatečně projeveného, jak tomu bylo právě v souzeném případě (rozh. č. 13.312, 13.320

sb. n. s., čj. Rv I 563/42 v Právníku, 1943, str. 78 nsl.). Rovněž bylo prokázáno, že nemovitost sporných stran byla zvlášť zařízena právě k provozu živnosti. Stroje byly tedy s nemovitostí v takové místní a účelové spojitosti, že se z toho dá usuzovat na vůli žalovaného — a mlčky i žalobkyně —, určit je jako vedlejší věc k trvalému prospěchu nemovitosti jako hlavní věci. Pak v souvislosti s užíváním strojů, jak bylo zjištěno prvním soudem, nabyly stroje povahy příslušenství nemovitosti; stačí odkázat na judikaturu citovanou ve shora uvedeném čj. Rv I 563/42.

Než ani při tomto odchylném právním názoru nelze žalobě vyhovět. Žalovaný nepotřeboval si výslovně poznamenat své vlastnictví v pozemkové knize podle § 297 a) obč. zák., jak vytýká odvolání. I když tak neučinil, své vlastnictví neztratil, totiž nikoliv v poměru k žalobkyni. Význam takové poznámky spoluvlastníkovy leží zcela jinde, jak vyložil Klier v Právníku, 1918, str. 223. Pro souzený případ se tím netřeba zabývat, neboť je rozhodující jen skutečnost, zda a kdy žalobkyně nabyla vlastnictví resp. aspoň spoluvlastnictví ke strojům.

Tím, že se stroje staly příslušenstvím společné nemovitosti, se ještě žalobkyně nestala ani nemohla stát spoluvlastnicí strojů. Žalobkyně zaměňuje vznik příslušenství se vznikem vlastnictví. V tom směru však přehlíží, že jí chybí vůbec nabývací titul i vlastnická tradice, jež se uskutečnily jen u žalovaného. Podle zjištění prvního soudu nabyl vlastnictví k strojům výlučně žalovaný. Jak bylo opět zdůrazněno v cit. rozh. RV I 563/42 nestačí k vzniku spoluvlastnictví podílníků, že zařízení (stroje) byly jedním podílníkem jako jejich nabyvatelem vneseny do společné nemovitosti. Stejný výklad zastává nejv. soud v rozh. č. 598 a 10.698 sb. n. s. Ani ustanovení § 297 a) obč. zák. neřeší otázku přechodu vlastnického práva, takže nabytí vlastnictví k příslušenství je řešit podle všeobecných zásad. Musila by tedy žalobkyně dokázat řádný původ a způsob nabývací. I ve stati již citované (Soudc. listy, 1940, str. 66) je taková konstrukce §§ 294 nsl. obč. zák. jako lex specialis při nabývání vlastnictví prohlášena za násilnou a v rozporu se zákonem. To je však jediný argument, z něhož odvolatelka vyvozuje své spoluvlastnictví jako předpoklad žalobního nároku.

Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 15. března 1944, č. j. Rv I 697/43-1 dovolání žalobkyně nevyhověl a o sporné otázce se vyslovil takto:

Dovolatelka má za to, že se tím samým, že stroje se staly příslušenstvím společného domu, stala jich spoluvlastnicí. Sluší tu dodati, že je třeba vycházeti ze skutkového zjištění nižších stolic, že totiž stroje objednal žalovaný, převzal je a zaplatil, nikoliv tedy žalobkyně, a že domek později, když již se stroje staly příslušenstvím jeho, prodán bez strojů, které byly odmontovány a od domku odděleny. Teprve kdyby názoru dovolatelčinu bylo nutno přisvědčiti, bylo by třeba podle obsahu dovolací odpovědi přezkoumati i právní názor, zda se stroje skutečně staly příslušenstvím společné věci.

Právní názor projevený v napadeném rozsudku je však správný. Dovolatelka zaměňuje otázku příslušenství s otázkou vlastnictví. Nabývací titul ani tradici netvrdila. Její svolení k tomu, aby stroje byly spojeny s nemovitostí a s ní užívány, nemůže nahraditi požadavek nabývacího titulu a tradice. Žalovaný zůstal vlastníkem strojů i za spojení jich s domem a je jím tím více po opětném oddělení strojů od nemovitosti (§§ 414, 415 ob. obč. zák.). Nemá proto žalobkyně žádného nároku na stroje z titulu práva vlastnického, o který žalobu opírá.

Zettl.

Smlouva o doživotní služebnost bytu a výměnku mezi manžely je smlouvou svatební.

S ohledem na všeobecné znění § 1217 obč. zák. zůstává otázka, zda jde v jednotlivém případě o smlouvu svatební či o smlouvu jiného druhu, stále těžko řešitelnou; i když judikatura odstranila četné pochybnosti, vytváří skutečný život situace, které podle běžných typů svatebních smluv nelze vždy dobře a bezpečně zhodnotiti.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. června 1943 Rv I 1312/42 — č. 18530 Sb. n. s. představuje další příspěvek k objasnění pojmu svatebních smluv a pomůcku při výkladu § 1217 obč. zák. V konkrétním případě vyhověly žalobě všechny instance; je však pozoruhodné, že oba nižší soudy rozhodly na základě docela jiného právního posouzení, nežli Nejvyšší soud, který jediný vyzvedl strukturu svatební smlouvy jako moment rozhodující.

Považujeme za účelné na ono rozhodnutí upozorniti a ve výtahu citujeme z něho toto:

Manžel zřídil bezúplatným právním jednáním v obyčejné listině své manželce pro případ své smrti doživotní služebnost bytu a výměnek. Podle uvedené listiny byly služebnost a výměnek na zřizovatelových nemovitostech knihovně zajištěny. Po úmrtí zřizovatele popřel jeho syn při projednání pozůstalosti platnost smlouvy o služebnost bytu a výměnek a podal žalobu o neplatnost onoho právního jednání a o výmaz práv vložených na jeho základě.

Nižší soudy vyhověly žalobě. Odvolací soud uvedl v důvodech:

Jak správně uvádí první soud, obsahuje zřizovací listina darování na případ smrti. Darovací smlouva na případ smrti je platná za těchto podmínek: a) má-li darovaná věc býti odevzdána obdarovanému po smrti dárcově, je obtížena pozůstalost a jde o dluh zůstavitelův, který zatěžuje pozůstalost, b) smlouva musí míti formu notářského aktu, ježto jde o darování bez skutečného odevzdání věci (zák. č. 76/1871 ř. z.), c) dárce musí smluviti s obdarovaným výslovně, že tento dar je neodvolatelný a tato úmluva musí míti také formu notářského spisu, může však býti pojata jako doložka do darovací smlouvy (§ 956 obč. zák.). V daném případě nejsou podmínky sub. b) a c) splněny a právní jednání, obsažené v obyčejné listině, je neplatné.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované a v důvodech uvedl zejména:

Netřeba se zabývati otázkou, zda šlo mezi stranami o darování a zda přichází v úvahu prvá či druhá věta § 956 obč. zák. Podle názoru dovolacího soudu je právní jednání obsažené ve zřizovací listině, jejíž obsah je mezi stranami nesporný, považovati za smlouvu svatební. Podle stálého rozhodování Nejvyššího soudu je předmětem svatební smlouvy úprava majetkoprávních poměrů manželů za trvání manželství nebo hmotné zaopatření manžela pro případ smrti jedné strany. V konkretním případě zřídil manžel své manželce pro případ své smrti doživotní služebnost bytu a výměnek, jež tato přijala. Bylo tudíž touto smlouvou upraveno za trvání manželství hmotné zaopatření manželky (žalované) pro případ smrti jejího manžela. Takovouto smlouvu jest počítati mezi smlouvy svatební, jejichž jednotlivé typy nejsou v zákoně výčetmo uvedeny.

Podle § 1a zák. č. 76/1871 ř. z. je k platnosti svatebních smluv třeba formy notářského spisu. Ježto tato forma nebyla v projednávané věci zachována, je právní jednání neplatné.

Tím, že byla podle jmenované zřizovací listiny manželem manželce vložena v pozemkové knize služebnost bytu a výměnek, nestalo se ještě zřizovací ujednání platným. Vždyť předpisy § 1 uvedeného zákona jsou velícího rázu, jsou odňaty libovůli stran a porušení jich má v zápětí absolutní neplatnost smlouvy. Forma notářského spisu byla tudíž zákonnou podmínkou vzniku závazku zřizovatelova. Nevznikl-li však pro nedodržení této formy vůbec závazek zůstavitelův, nemá významu, že byla do pozemkové knihy vložena služebnost bytu a výměnku a že zřizovatel, byv o vkladu řádně vyrozuměn, nepodal proti tomu žádných opravných prostředků.

Uvedený případ potvrzuje, že blahovolná prakse knihovních úřadů při povolování tabulárních žádostí na základě listin, jejichž platnost není přezkoumána s hlediska § 1217 obč. zák. a § 1 zák. č. 76/1871 ř. z., je s to vyvolati právní nejistotu, jejíž nepříznivé následky se mohou projevit třeba teprve až po létech.

Josef Možuta.

Legitimace nemanželského otce ke sporu o popření manželského původu dítěte, zahájenému přede dnem 1. března 1943.

V rozsudku ze dne 26. února 1944, č. j. Rv I 1084/43-1 nejvyšší soud ke shora uvedené otázce praví:

»Právní názor odvolacího soudu, že nemanželský otec zůstává oprávněným k dalšímu vedení již zahájeného sporu o to, že dítě není manželským dítětem, také po 1. březnu 1943, kteréhož dne vstoupilo v platnost nařízení ze dne 6. února 1943, Říš. zák. I, str. 80, a současně až na výjimky — nepřicházející zde v úvahu, bylo zrušeno vl. nař. Sb. č. 180/1941 (vl. nař. Sb. č. 61/1943) jest odůvodněn ustanovením § 11, odst. 2 cit. nař. ze dne 6. února 1943. Názor dovolatelů, že nemanželský otec, který byl k takové žalobě podle vl. nař. Sb. č. 180/1941 oprávněn, tohoto práva zmíněným dnem 1. března 1943 pozbyl, ježto z § 8 nař. ze dne 6. února 1943 vyplývá, že i manželský původ dětí narozených před 1. březnem 1943 může žalobou popírati jen manželský otec anebo státní zástupce, a ježto v tomto nařízení se nemluví o nař. Sb. č. 180/1941, není správný. Vždyť uvedený § 8 má na mysli jen případy, kde před 1. březnem 1943 nedošlo dosud k zahájení sporu. Zmínky o nař. Sb. č. 180/1941 nebylo potřebí, neboť i ono náleželo »k dosavadním předpisům« ve smyslu cit. § 11 a pla-

tilo jenom v Protektorátě, na nějž však nové nařízení nebylo omezeno. Že by úmyslem zákonodárce bylo odníti nemanželskému otci oprávnění i k dalšímu vedení již zahájeného sporu o to, že dítě není manželským, to nevysvítá z toho, že právo k podávání takových nových žalob mu nebylo po 1. březnu 1943 již přiznáno. Výslovné přechodné ustanovení, že pro zahájené spory platí v příčině oprávnění k žalobě dosavadní předpisy, nasvědčuje právě opaku, a není třeba se zabývati proto tím, zda spor je anebo není v zájmu dítěte.«

S výkladem, který tu dává nejvyšší soud přechodnému ustanovení § 11 nařízení o přizpůsobení předpisů rodinného práva, je třeba plně souhlasiti. Přesto, že sporů o popření manželského původu dítěte, zahájených přede dnem 1. března 1943, není již jistě mnoho v běhu, zaznamenáváme pro zásadní význam rozhodnutí i se zřetelem na možnost obdobného užití v případech, kdy půjde o procesní legitimaci i jiných osob než nemanželského otce. Nýdl.

I při nucených dodávkách dobytka vzniká mezi zúčastněnými stranami soukromoprávní poměr.

Shora uvedený názor vyslovil nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 23. února 1944, č. j. Rv II 165/43-1. Je vhodné upozorniti v zájmu prakse na podstatnou část rozhodovacích důvodů.

»Vládní nařízení Sb. č. 208/1939 ve znění vl. nař. Sb. č. 253/40 a vyhlášek ministra zemědělství Sb. č. 176/1941 a Sb. č. 216/1941 nemá žádná ustanovení o tom, jaký právní poměr vzniká mezi osobami, které z pověření svazu dodaly dobytek, a osobami, jimž byl tento dobytek podle příkazu svazu nuceně dodán. Povaha takových smluv však zcela jasně plyne z vl. nař. Sb. č. 16/1942, podle něhož platí ustanovení §§ 922 a násl. ob. obč. zák. i při dodávkách podle předpisů o řízeném hospodaření (§ 1). Ustanovení §§ 922 a násl. ob. obč. zák. platí však jen pro úplatná právní jednání povahy soukromoprávní a je proto již z toho usoudit, že i při nucených dodávkách dobytka podle výše uvedených předpisů vzniká mezi zúčastněnými stranami soukromoprávní poměr, který je podřaditi podle jeho povahy pod příslušná ustanovení občanského práva.

... Jde jen o námitku žalovaného, že tu nebylo smluvního konsensu o předmětu trhové smlouvy a o trhové ceně. Obě tyto podstatné náležitosti trhové smlouvy jsou v souzené věci závazně pro strany určeny rozhodnutím učiněným v administrativním řízení. Pokud jde o předmět trhové smlouvy, určil jej svaz. Žalovaný je totiž jako chovatel skotu podle § 2, odst. A, bod 1 vl. nař. Sb. č. 216/1941 členem Svazu a byl proto vzhledem na právo Svazu, určiti členům množství jatečného dobytka, které tito jsou povinni odebrati (§ 4, odst. 3 cit. nař.), povinen v rámci svých povinností člena Svazu odebrati přikázaný mu kus jatečného dobytka, Svazem mu dodaný. I žalobci určil Svaz dodávku sporného kusu dobytka žalovanému. Podle zjištění odvolacího soudu byl totiž sporný vůl žalovanému dodán žalobcem na základě výměru okresního úřadu... a není sporné, že okresní úřad rozdělil dobytek na dožádání Svazu a že šlo o dobytek zástavový, t. j. dobytek jatečný, který se dodává zemědělcům k výkrmu. Nebyl-li žalovaný s opatřením Svazu spokojen, měl použíti práva stížnosti k stížnostnímu výboru, vyhrazenému mu § 32 cit. nař. Žalovaný však ani netvrdil, že podal takovou stížnost k stížnostnímu výboru, ale odebral přikázaného mu vola a tím došlo mezi stranami co do předmětu k realisaci právního poměru mezi nimi vzniklého na základě daných příkazů — dodávkového a odběrního... Stejně to bylo i s trhovou cenou. Také tato byla pro obě strany určena v administrativním řízení, a to nejvyšším úřadem cenovým za 1 kg živé váhy v nakládací stanici. Tímto určením ceny byly obě strany vázány v rámci své dodávkové, případně odběrní povinnosti... Došlo-li odebráním určeného vola k realisaci právního poměru oběma stranám co do předmětu i ceny podle platných předpisů určeného, který tu je, jak bylo již uvedeno, kupem, je žalovaný povinen zaplatit určenou tržní cenu (§ 1062 ob. obč. zák.).«

Rozhodnutí je typickým případem dnešního mimořádného vlivu veřejnoprávních norem na zřízení civilistická. Nýdl.

Přípustnost žaloby z rušené držby na pozemcích lesních.

Rozhodnutími krajských soudů, jako rekursních, jest řešena různým způsobem otázka přípustnosti žaloby z rušené držby na pozemcích lesních. Vadou je, že tuto různost nelze odstraniti, ježto ve věcech ruše-

né držby není přípustným dovolací rekurs. Nejednotnost tohoto rozhodování vzniká z různého výkladu ustanovení cís. pat. č. 130/53 ř. z. Ustanovení tato o služebnostech na lesní půdě (§§ 1 a 6), vztahují se zejména i na všechny polní služebnosti, které podle dalšího ustanovení (§ 43), ode dne jeho vyhlášení nemohou býti vydrženy a držbu, která již dříve počala, ale nedospěla až k dovršení vydržení, jest pokládati za přetrženou. Takovéto služebnosti nemohou býti později nabyty vůbec jinak, než písemnou smlouvou, posledním pořízením, nebo soudcovským výrokem.

V podstatě to tedy znamená, že veškeré služebnosti, zejména pozemkové na lesní půdě, pokládají se podle cit. cís. patentu za vydržené jen, je-li možno prokázati, že byly vydrženy již v r. 1853, kdy tento patent nabyl účinnosti a že pozdější držba těchto služebností, není způsobilou k dovršení vydržení.

Jest také proto dnes nepatrnou vyhlídka na příznivý výsledek ať konfesorního či negatorního sporu ohledně služebností přes lesní pozemky, ježto ve skutečnosti nebude dnes nikdo moci v takovém sporu prokázati, že vydržení bylo dovršeno již v r. 1853, kdy právě nabyl účinnosti tento patent. Spornou zůstává však dále vůbec i otázka přípustnosti žaloby z rušené držby na pozemcích lesních. Poukazuji již na rozhodnutí, otištěná ve Sbírce rozhodnutí soudů druhých stolic, zejména na rozh. č. 238 a 308 z r. 1937/38, které pokládají takovéto žaloby za nepřípustné. Cituji níže další rozhodnutí soudu II stolice z poslední doby, které zastává právě opačný názor. Jedná se o rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 31. ledna 1944, č. j. R IV 57/44.

Podle skutkového děje, jezdili v tomto případě žalobci přes lesní pozemek žalovaných po znatelné, stromy neosázené cestě. Tuto cestu zahradili vlastníci lesa šraňky a osázeli smrkovými sazenicemi. Žalobci domáhali se žalobou pro rušenou držbu práva služebnosti pro jejich pozemek, zákazu rušení, odstranění šraňků a sazenic. Rušební čin se stal během sporu nesporným a svědky bylo prokázáno, že žalobci po lesní parcele jezdili po značně dlouhou dobu, takže byl prokázán i skutečný stav poslední pokojné držby.

Soud I. stolice dal k námitce žalovaných zjistiti znalcem, že jde o lesní půdu a žalobu zamítl, jsa toho názoru, že vzhledem k ustanovení § 43 cís. pat. č. 130/53 ř. z., nelze lesní půdu vzíti vůbec v držbu, mimo případy v § 43 uvedené, při čemž se opíral zejména i o výše citovaná rozhodnutí ze Sbírky rozhodnutí soudů druhých stolic.

Krajský soud v Plzni, jako soud rekursní, rozhodnutím ze dne 31. ledna 1944, č. j. R IV 57/44 změnil konečné usnesení soudu I. stolice (okr. soud v Nepomuku č. j. C 19/43) a žalobě v plném rozsahu vyhověl, v podstatě z těchto důvodů:

»Rekursní soud přezkoumav spis i napadené konečné usnesení shledal, že rekurs jest opodstatněn.

V zájmu bezpečného posouzení rozepře jest především nutno objasniti důvod a předpoklady ochrany držby a konečně povahu prostředku k ochraně držby, jímž jest v daném případě žaloba z rušené držby.

Nejpodstatnějším účinkem držby jest soudní ochrana držby proti svémocným útokům. S povahou držby však souvisí, že této ochrany podle okolností požívá také, kdo nemá práva k držbě, jehož držba jest obmyslná, nepořádná. Držba jako taková poskytuje nárok na právní ochranu proti porušení držby jakékoliv povahy. Kdo se opírá o své právo k držbě, neuplatňuje possesorní ochranu držby, nýbrž petitorní ochranu práva. Ochrana držby jest od průkazu práva (k držbě) neodvislá. Odpůrce může býti odsouzen i když jest oprávněným. Podstatným předpokladem ochrany držby jsou tedy pouze držba na jedné, porušení držby jejím rušením nebo odnětím na druhé straně. Rušení držby propůjčuje poškozenému (bezelstnému i obmyslnému, pořádnému i nepořádnému, pravému i nepravému) držiteli žalobu na plnění, t. j. na zákaz zasahování (§ 329 obč.

zák.). Jest tudíž lhostejno, jaké povahy jest držba (srv. Rouček, Kom. II, str. 141 a Mayer-Harting, díl 2, str. 18 a násl.). Tomu, co bylo uvedeno, zcela odpovídá ustanovení § 457 c. ř. s., podle kterého projednávání při žalobě z rušené držby má býti obmezeno na objasnění a důkaz skutečného stavu poslední držby a nastalého rušení, při čemž vyloučeny jsou všechny výklady o právu k držbě, o titulu a bezelstnosti neb obmyslnosti držby, neb o případných nárocích na náhradu. Jestliže jest předmětná žaloba posuzována z vyložených hledisek, musí býti uznána za důvodnou, když rušební čin, t. j. nasázení lesních sazenic a postavení šraňků jest žalovanými přiznán a když prvý soud zjistil z výpovědí svědků Františka, Josefa, Anny a Marie V., Barbory N., Josefa a Františka K., Marie M., Barbory M. a Kateřiny K., že žalobci v poslední době po více let po pozemku č. kat. 136 na svůj pozemek č. kat. 154 jezdili a chodili. Tím jest totiž bezpečně prokázán skutečný stav poslední držby a to i v době podání žaloby a jest prokázán i rušební čin, který jako svémocné jednání zabránil a brání žalobcům ve výkonu drženého práva. Byla-li žaloba podána dne 25. 5. 1943, byla podána také ve lhůtě § 454 c. ř. s. Vyhověl proto rekursní soud žalobě jako odůvodněné.

Podle názoru rekursního soudu jest nerozhodnou při žalobě z rušené držby okolnost, zda pp. č. kat. 136 jest lesem či půdou, lesní kultuře věnovanou. Jest sice správné, že § 43 cís. pat. č. 130/53 ř. z. ustanovuje, že práva, která podle ustanovení § 6 musí býti z úřední moci projednávána, nemohou býti vydržena a držbu, která již dříve započala, ale nedospěla k dovršení vydržení, sluší pokládati okamžikem vyhlášení patentu za přetrženou. Avšak citov. ustanovení připouští pozdější nabytí takových práv a to písemnou smlouvou, posledním pořízením nebo soudcovským výrokem, bude-li služebnost příslušným úřadem schválena. Tudíž není držba takového práva vyloučena, byla-li služebnost podle zákonného předpisu vydržena, nebo jsou-li splněny určité předpoklady pro pozdější nabytí držby práva. Držba jest tedy zásadně možnou a nelze skutečný stav poslední pokojné držby tak, jak jej žalobci v této rozepři prokázali, označiti předem za zákonem nedovolený a tomuto se příčící, neboť není jisto, zda držba se neopírá o některý titul v § 43 cit. pat. uvedený, či týká-li se části pozemku, který není lesem či půdou lesní kultuře věnovanou. A zjišťovati, zda tomu tak jest nebo není, v řízení o žalobě z rušené držby není možno, ba jest vyloučeno, neboť v případě jejich řešení by šlo právě o výklady o právu k držbě a titulu, které jsou podle § 457 c. ř. s. nepřípustné. Otázky ty jest možno řešiti jen ve sporu petitorním (žalobou vlastnickou, negatorní, služebnostní, nájemní atd.), nikoliv ve sporu possesorním, v němž jde jen o ochranu a obnovení posledního stavu držby (§ 49, č. 4 j. n.) t. j. o jaksi prozatímní ochranu držby (§§ 454 až 460 c. ř. s.). Z uvedených důvodů nemůže rekursní soud souhlasiti s právní větou, vyslovenou prvým soudem: »Není-li možnosti práva, není ani možnosti jeho držby«, neboť již v prvé části věty se prvý soud nepřípustně obírá otázkou existence práva k držbě. Ostatně námitka nemožnosti držby pro nemožnost práva, vztažmo námitka nedovolenosti či zákazu držby, není uvedena v řadě námitek, jež ustálená judikatura v držebním sporu připouští (srov. Rouček, Kom. II., str. 145 a Mayer-Harting, 1/2, str. 5).

Pokud se týče případné námitky, že výrokem soudním byl by zcela zbytečně chráněn stav zákonu neodpovídající, když by v petitorním sporu bylo prokázáno, že žalobci služebnost nevydrželi, že se neopírají o některý ze způsobů pozdějšího nabytí služebnosti, zákonem dovolený a že jde o les, takže přichází ku platnosti § 43 cit. pat., jest jen uvésti, že jest obvyklým zjevem, že žalobce v řízení possesorním zvítězivší, podléhá zcela v řízení petitorním.

Pokud tudíž první soud žalobu zamítl, posoudil rozepři po stránce právní mylně a bylo proto stížnosti jako odůvodněné vyhověno a usnésti se tak, jak se stalo.

Výrok o náhradě nákladů procesních opírá se o ust. § 41 c. ř. s. o nákladech rekursních o ust. § 50 c. ř. s.«

Toto rozhodnutí nutno pokládati za správné, ježto jest jistě možným, aby i lesní pozemek, přes ustanovení výše citovaného cís. patentu, byl vzat v držbu z důvodů v tomto rozhodnutí uvedených. To plyne zřejmě z toho, že nelze se zabývati ve sporu o rušenou držbu vůbec otázkami o právu k držbě a titulu a že tudíž není ani možným zjišťovati ve sporu possesorním otázku, zda jde o lesní půdu či nikoliv. Václav Kohout.

Lze žalovati o úroky přisouzené již s pohledávkou a dospělé po vynesení rozsudku?

Žalovaný byl odsouzen rozsudkem krajského soudu zaplatiti žalobkyni z titulu náhrady škody částku K

9.123.80 s 5% úroky od 1. I. 1937 a tato pohledávka byla pak i spříslušenstvím exekučně zajištěna na nemovitostech žalovaného. Po uplynutí 3 let zažalovala žalobkyně tříleté úroky z uvedené částky zvláštní žalobou o 1.368,50 K, v níž došlo ke kontumačnímu rozsudku a po jeho pravomoci byla také tato úroková pohledávka i s dalšími úroky prodlecími exekučně na dlužníkových nemovitostech zajištěna.

Po uplynutí dalších tří let žalobkyně zažalovala znovu v jedné žalobě jednak tříleté úroky z kapitálu 9.123.80 K a jednak tříleté úroky z přisouzené a zavtělené úrokové pohledávky 1.368.50 K, takže nyní zažalovaná pohledávka na úrocích dospělých za 3 leta z obou pohledávek, t. j. za dobu od 1. I. 1940 do 31. XII. 1942 činila celkem 1.573.70 K. Žalobkyně odůvodnila žalobu tím, že by se úroky promlčely a žádala opět přisouzení 5% úroků z této zažalované částky.

Tentokrát se žalovaný pustil do sporu a namítal, že jde o věc pravoplatně rozhodnutou, poněvadž předmětnou žalobou jest vymáháno příslušenství pohledávky přisouzené již v prvním rozsudku, jímž bylo rozhodnuto i o úrocích, které tedy mohou býti vymáhány přímo pod exekucí. Kromě toho namítl, že žalobkyně nemá nároku na úroky z úroků, neboť tyto jí nebyly rozsudkem přisouzeny.

První soud žalobě vyhověl a rozsudek odůvodnil tím, že nejde o formálněprávní námitku rozepře rozsouzené, nýbrž toliko o hmotněprávní, že jde o žalobu zbytečnou pro nedostatek právní ochrany, když úroky by bylo lze vymáhati na základě původního rozsudku. Původním rozsudkem přiznány s kapitálem též 5% úroky od 1. I. 1937 do vydání, vztažmo právní moci rozsudku a o dalších úrocích nebylo a ani nemohlo býti rozhodováno, když tyto v době rozsudku nebyly ještě splatné. Podle § 216, č. 4 ex. ř. požívají pořadí pohledávky úroky pouze za 3 leta, z čehož vyplývá, že zájem na zachování nároku vyžaduje uplatnění dlužných úroků žalobou, neboť tyto by se jinak promlčely, resp. nebylo by lze jejich zaplacení ze zástavy požadovati. Na 5% úroky z prodlení má žalobkyně nárok ve smyslu § 3b zák. č. 62/1868 ř. z. ve znění zák. č. 77/1885 ř. z., neboť úroková pohledávka byla zažalována a na žalobkyni nelze požadovati, aby trpěla škodu tím, když dlužník otálí se zaplacením.

Žalovaný se proti tomuto rozsudku odvolal kromě jiných důvodů také pro zmatečnost § 477, č. 6 c. ř. s.

Odvolací soud v neveřejném sezení usnesením odvolání vyhověl, napadený rozsudek prvního soudu zrušil a žalobu odmítl v podstatě z těchto důvodů:

O zmatek § 477, č. 6 c. ř. s. se nejedná, ježto jde o nárok podle § 1333 o. z. (závazek k náhradě úroků z prodlení). První rozsudek a řízení však trpí vadou, kterou se musí soud zabývati, i kdyby nebyla výslovně uplatněna. Jde o námitku rozepře rozsouzené, kterou žalobkyně vznesla již v I. stolici a nyní znovu v odvolání. Tato námitka nezakládá zmatek § 477, č. 6 c. ř. s., ale ve věci samé, totiž co do podmínek a účinku je důvodům zmatečnosti položena zcela na roveň (§§ 233, 239, 240/3, 411, 471 č. 6, 475 c. ř. s.; Hora, Odvolání, str. 126, 127, 152 a násl.).

Podle zjištění prvního soudu byla žalobkyni přisouzena jednak pohledávka 9.123.80 K s 5% úroky od 1. ledna 1937, jednak pohledávka 1.368.50 K s 5% úroky od 1. ledna 1940. Předmětem nynější žaloby jsou 5% úroky z týchž pohledávek za dobu od 1. I. 1940 do 31. XII. 1942. Oba úrokové nároky byly však již žalobkyni přiznány a žalobkyně má na oba již exekuční tituly, podle nichž již také vedla exekuci nuceným zřízením zástavního práva.

Mylný je názor I. soudu, že úroková povinnost v obou citovaných rozsudcích byla omezena jen do vydání resp. pravomoci rozhodnutí. Oba závazky úrokové jsou opřeny o ustanovení § 1333 o. z. jako zákonný úrok z prodlení pro nesplnění závazku. Trvá tedy úroková povinnost žalovaného až do zaplacení přisouzených nároků, resp. do ji-

ného zániku jeho peněžitého závazku. Ani v jednom rozsudku nebyla úroková povinnost terminována určitým datem, takže je časově neomezená a závisí jen na trvání hlavního závazku. I na úroky přiznané rozsudkem se ovšem vztahuje promlčení podle § 1480 o. z., pokud se týká úroků splatných po pravoplatnosti rozsudku. Z toho však nevyplývá, že by žalobkyně k zamezení promlčení musila vždy po třech letech podávat žalobu na úroky zatím dospělé a dlužníkem nezaplacené. Tomu brání, že již žalobkyně má exekuční titul i na budoucně splatné úroky bez časového omezení, jež jen podléhají promlčení podle výkladu rozh. nejv. s. z 30. 5. 1858 (nař min. sprav. z 21. 7. 1858, č. 105 ř. z.). I při výživném nebo podobných náhradách přisouzených do budoucna a postupně dospívajících stačí oprávněnému základní rozhodnutí, jež je pro něj exekučním titulem i pro pozdější nároky splatné po vydání rozhodnutí, aniž by potřeboval každou takovou budoucí splátku znovu zažalovati; a přece i zde platí promlčení podle § 1480 o. z. (rozh. č. 12.583 Sb. n. s.).

K odvrácení promlčení nebylo žaloby třeba. Ustanovení § 1497 o. z. o přetržení promlčení, pokud uvádí jen podání žaloby, jest úzké. Prakse i teorie (na př. komentář Roučka-Sedláčka díl VI, str. 532 a tam citovaná judikatura Gl. U. sbírky; dále rozh. č. 16.504 Sb. n. s. a cit. tam judikatura Gl. U. a komentář Klang a Ehrenzweigův) přiznává přerušení promlčení vykonatelné pohledávky i podání exekučního návrhu, aniž by bylo třeba nějakého řádného pokračování v exekuci, neboť právní ústav promlčení jest založen na nečinnosti věřitelově a vedení exekuce je nejsilnějším uplatněním věřitelova nároku. Žalobkyně, když jí skutečně hrozilo tříleté promlčení úroků, nepotřebovala proto podávat žalobu, ba ani nemohla takovou cestou zameziti promlčení, když již požadované úroky mohla exekučně vymáhat, majíc pro ně exekuční titul podle § 1, č. 1 ex. ř.

Žalobkyně podala proti usnesení odvolacího soudu rekurs k nejvyššímu soudu, jemuž bylo vyhověno a věc vrácena odvolacímu soudu, aby po případném jednání znovu rozhodl o odvolání žalovaného. Nejvyšší soud odůvodnil své rozhodnutí ze dne 18. listopadu 1943, čj. R I 159/43, takto:

Odvolací soud zrušil rozsudek prvého soudu a odmítl žalobu proto, že podle jeho názoru jde o věc rozsouzenou, ježto žalobkyně již má exekuční tituly na zažalované úrokové nároky, a to rozsudek krajského soudu v Chrudimi čj. Ck I 7/37-7 a rozsudek okresního soudu v Litomyšli, č. j. C 277/39-2, které vyslovily povinnost zaplatiti pohledávku s 5% úroky od 1. ledna 1937 a s 5% úroky od 1. ledna 1940 pod exekucí. Při tom vycházel odvolací soud z předpokladu, že zmíněnými rozsudky byly přisouzeny úroky až do zaplacení zažalovaných pohledávek, pokud se týče do jiného zániku jich, nikoliv pouze do dne vydání rozsudku, jak měl za to prvý soud. Leč tento názor není správný. Podle § 406 c. ř. s. lze odsouditi k nějakému plnění jen tehdy, když dospělost již nastala v čase vynesení rozsudku. Výjimka platí jen pro výživné, nikoliv i pro úroky a nelze ji pro úroky vyvoditi ani z ustanovení citovaných v napadeném usnesení. § 1333 obč. zák. stanoví jen hmotněprávní důvod placení úroků, nedotýká se však procesních zásad. Nařízení ministerstva spravedlnosti z 21. července 1858, čís. 105 ř. z., bylo vydáno před platností civilního řádu soudního, čímž lze vysvětliti jeho slova o budoucně dospívajících úrocích, na něž bylo uznáno rozsudkem. Proto nutno míti za to, že rozsudky Ck I 7/37-7 a C 277/39-2 bylo rozhodnuto pouze o úrocích dospělých v čase vynesení těchto rozsudků a jen rozhodnutí o těchto úrocích je účastno právní moci rozsudků.

Okolnost, že ony rozsudky — v souhlasu s všeobecnou praksí — neomezily časově povinnost k placení úroků, nýbrž udaly jen její počáteční den, lze vysvětliti předpisy exekučního řádu. Ten totiž z důvodů účelnosti připouští, aby v exekuci byly zaplaceny i úroky dospělé po vydání rozsudku až do dne příklepu (§ 216, odst. 2, § 283, odst. 2, § 285, odst. 3, § 286, odst. 4 ex. ř.), neboť úroky jsou jen civilními plody přisouzené pohledávky. Proto lze povoliti exekuci i pro úroky v této době dospívající, je-li z exekučního titulu vidno, zda a jaké úroky jest platiti z pohledávky, o níž bylo rozhodnuto. Ale jako se plody oddělením stávají samostatnou věcí, tak může i věřitel z dospělých úroků učiniti jejich zažalováním samostatnou pohledávku. Tím získá právo žádati z nich ode dne doručení žaloby další úroky [§ 3, písm. b) zákona čís. 62/1868 ř. z. ve znění zákona čís. 77/1885 ř. z.] a rozsudkem získá pro ně i třicetiletou promlčecí dobu. Je ovšem pravda, že věřitel pak bude moci vésti exekuci pro tutéž věc (úroky) podle dvou rozsudků, ale zneužije-li toho, poskytnou dlužníku dostatečnou ochranu §§ 14 a 35 ex. ř. Formální předpisy civilního řádu soudního nebrání žalobě o zaplacení úroků dospělých teprve po rozsudku o hlavní pohledávce, protože, jak již uvedeno, rozsudek o ní vynesený rozhodl s účinkem

právní moci pouze o úrocích dospělých do dne jeho vydání, nikoliv o dalších, takže u těchto nejde o věc rozsouzenou.

Není pochyby o tom, že v otázce, zda lze samostatně zažalovati úroky přisouzené již jako příslušenství v rozsudku bez časového omezení a po vynesení rozsudku dospívající, bylo v praksi dosti nejasností. Obyčejně se mělo za to, že původní rozsudek, obsahující také úroky, kryje i úroky dospívající po jeho vynesení. Teprve citovaným rozhodnutím nejvyššího soudu se dostalo praksi jasné směrnice. Jaroslav Sturm.

Soudní příslušnost při žalobě o snížení výživného, resp. zadostučinění podle § 1266 o. z. o.

Před vynesením rozsudku vyslovujícího rozluku jejich manželství bez viny stran, uzavřeli rozlučující se manželé praetorský smír tohoto obsahu:

»A. zavazuje se zaplatiti B-ové na výživném, resp. z důvodu § 1266 o. z. o. pro případ povolení rozluky manželství ať již z viny toho kterého manžela nebo bez viny počínaje dnem 1. března 1943 až do 28. února 1946 měsíčně předem částku 1.500 K, slovy Jedentisícpětset K, a to každého prvého toho kterého měsíce s šestidenním respirem pod exekucí.

Provdá-li se B-ová během shora uvedené doby, t. j. před 28. II. 1946, zaniká tím povinnost A-a platiti výživné B-ové, a sice dnem provdání.

Tímto smírem jsou veškeré nároky stran jednou pro vždy vyrovnány a B-ová jest co do svých alimentačních nároků tímto smírem jednou pro vždy vyrovnána a výslovně se vzdává těchto nároků pro dobu přesahující 1. březen 1946 jednou pro vždy a A. toto vzdání přijímá.

Poplatek ze smíru nese A.«

Krátce po právoplatnosti rozluky podal A proti B-ové u okresního soudu žalobu o snížení výživného z důvodu změny svých výdělkových poměrů proti době uzavření smíru, oceněnou původně na K 10.000.—, později k námitce B-ové na K 38.500.—. B-ová vznesla mimo jiné námitku věcné nepříslušnosti okresního soudu, ježto nejde o výživné ze zákona a ježto nad to strany při uzavírání smíru měly na mysli odbytné, nikoliv výživné. Soud I. stolice této námitce vyhověl a žalobu pro věcnou nepříslušnost odmítl s odůvodněním, že se podle výsledků průvodního řízení jedná o odbytné. Rekursu A-a krajský soud civilní v Praze nevyhověl usnesením ze dne 13. I. 1944, č. j. R I 8/44 s tímto odůvodněním:

»Žalobce stěžuje si proti usnesení, kterým jeho žaloba o snížení výživného s částky 1.500 K na částku 500 K měsíčně byla odmítnuta pro věcnou nepříslušnost dovolaného okresního soudu.

Ježto hodnota sporu zřejmě převyšuje částku 5.000 K, která jest hranicí pro příslušnost okresních soudů podle § 49, odst. 1 jur. normy, jde jen o to, je-li předmětem sporu výživné, k němuž jest někdo podle zákona povinen, v kterémžto případě pak by byl okresní soud příslušný k rozhodnutí nehledě k hodnotě předmětu sporu podle § 49, čís. 2 jur. normy ve znění zákona ze dne 16. června 1936, č. 161 Sb. V tom směru dlužno souhlasiti s názorem soudu první stolice, že o takové výživné nejde, aniž by však bylo třeba řešiti otázku, jde-li o odbytné, jak činí první soud.

Prvý soud zjistil obsah smíru uzavřeného pod č. j. Nc VI 6/43-1 krajského soudu civilního v Praze a zjistil též, že manželství sporných stran bylo rozloučeno bez viny stran. Smírem pak zavázal se žalobce platiti žalované na výživném resp. z důvodu § 1266 obč. zák. částku 1.500 K měsíčně pro všechny případy povolení rozluky manželství, ať již z viny toho kterého manžela nebo bez viny stran.

Rozsudek o rozluce byl vydán téhož dne, kdy byl uzavřen smír o výživném. Je zřejmé, že strany se dohodly o výživném či odbytném, načež soud povolil rozluku. Je to zřejmé z obsahu smíru, který byl uzavřen pro všechny případy povolení rozluky. Ostatně plyne i z přednesu obou stran jako nesporné, že smír byl uzavřen při rozlukovém stání ještě před vydáním rozsudku. Zejména žalobce sám tvrdí v žalobě, že se zavázal smírem ještě před vynesením rozsudku platiti výživné.

Avšak výživné smluvené mezi manžely v době, kdy manželský svazek trvá, jest výživné ze zákona jen, pokud by manželce příslušel nárok na výživné ze zákona, nehledíc na uzavřený smír. Jakmile by však manželka tento nárok na výživné ze zákona — nehledíc na smír — ztratila rozvodem nebo rozlukou ze své viny nebo bez

viny manželovy, přestává býti smluvené výživné, na které má manželka nárok ze smlouvy bez ohledu na rozvod nebo rozluku, výživným ze zákona a stává se výživným smluvním (viz rozh. č. 17.747 Sb. n. s.).

O tento případ se zde právě jedná, neboť manželství sporných stran bylo rozloučeno bez viny stran, takže rozloučená manželka nemá nároku na výživné proti bývalému manželu ze zákona (§ 1266 obč. zák. a rozhodnutí č. 1705, 3861, 5719 Sb. n. s.).

A právě proto, že v tomto případě manželka podle zákona nároku na výživné nemá a má jej jen podle smlouvy uzavřené pro všechny případy rozluky, i kdyby dokonce manželka sama byla bývala uznána vinnou, nemůže se jednati o výživné, k němuž je někdo podle zákona povinen a pro něž jsou výlučně příslušné okresní soudy, nýbrž jen o výživné smluvní. Nejde pak o výživné ze zákona, nepřichází § 49 č. 2 j. n. v novém znění vůbec v úvahu.«

Kamil Pacholík.

Quid iuris.

Krajský soud civilní v Praze, jako soud rekursní zaujímá odlišná stanoviska v otázce útrat výpovědního řízení při zpětvzetí výpovědi ještě dříve, než jest nařízen rok k ústnímu jednání.

Skutková podstata ve všech třech rozhodnutích, která dále budou citována, jest stejná. Vypovídající strana podá soudní výpověď, vypovídaná strana podá námitky, jest nařízen rok k ústnímu jednání, vypovídající strana na to před rokem vezme výpověď zpět a v podání, kterým bere výpověď zpět, oceňuje předmět rozepře částkou K 100,—. Vypovídaná strana námitky ocení si na částku K 2000,— a účtuje útraty podle tohoto puncta. Ve všech případech soud I. inst. přisoudí vypovídané straně útraty podle pcta 2000,— K. Vypovídající strana s tímto přísudkem není spokojena a rekursem brojí proti přísudku, dovozujíc, že soud I. inst. měl přisouditi útraty podle pcta 100,— K, na které při zpětvzetí výpovědi předmět sporu ocenila a nikoliv podle pcta 2000,— K.

O této otázce pojednal krajský soud civilní v Praze, jako soud rekursní v rozhodnutí ze dne 4. března 1943, č. j. R II 16/43 takto:

Rekursu se vyhovuje a napadené usnesení se mění tak, že útraty žalované strany se snižují z částky K 314,70 na 122,40 K. Strana žalovaná zaplať straně žalující do 14 dnů pod exekucí o nákladech rekursu částku K 102,30.

Odůvodnění:

Rekursní soud, přezkoumav spisy a usnesení v odpor vzaté, shledal, že stížnost jest důvodná.

Podle § 571 odst. 2 c. ř. s. má v řízení o námitkách proti výpovědi být strana od níž vyšla výpověď pokládána za žalobce.

Podle § 56 odst. 2 j. n. je pak právem žalobce udati hodnotu předmětu sporu, pokud žádání žalobní nezáleží v peněžité sumě. Toto ocenění nemůže soud, pokud nejde o případ § 60 j. n. přezkoumávati, ani se od něho odchýliti. Správně pak vytýká stěžovatel, že hodnota presumovaná podle § 15 nař. č. 279/1915 ř. z. má význam pouze pro účely poplatkové.

Bylo proto důvodné stížnosti vyhověno a útraty žalované strany upraveny podle puncta K 50,—.

V dalším rozhodnutí ze dne 20. ledna 1944, č. j. R XXVI 22/44 takto:

Rekursu se vyhovuje a napadené usnesení se mění tak, že útraty žalované strany se snižují z částky K 253,60 na K 142,—.

Strana žalovaná nahraď straně žalující do 14 dnů pod exekucí na nákladech rekursu částku K 48,—.

Odůvodnění:

Rekursní soud přezkoumav spisy a usnesení v odpor vzaté, shledal, že stížnost jest důvodná.

K vývodům stížnosti se uvádí toto:

Podle § 571, odst. 2 c. ř. s. má býti v řízení o námitkách proti výpovědi pokládati žalující stranou tu stranu, od které vyšla výpověď.

Podle § 56, odst. 2 j. n. je právem žalobce, aby udal hodnotu předmětu sporu, pokud žádání žalobní nezáleží v peněžité sumě. Toto ocenění nemůže soud, pokud nejde o případ § 60 j. n. přezkoumávati, ani se od něho odchýliti.

Je bez významu, že žalovaný v námitkách proti mimosoudní výpovědi ocenil předmět sporu na K 2.000,—, ježto k ocenění je oprávněn žalobce a nikoliv žalovaný.

Proto rekursní soud stížnosti vytýkající prvému soudu, že upravil útraty strany žalované podle hodnoty předmětu sporu 2000 K

ji udané a nikoliv podle hodnoty předmětu sporu 100 K, jak udal žalobce, vyhověl a útraty podle puncta 100 K znovu upravil.

O stejné skutkové věci pojednal tento soud v rozhodnutí ze dne 19. února 1944, č. j. R I 69/44 takto:

Rekursu se nevyhovuje a napadené usnesení se potvrzuje.

Odůvodnění:

Rekurs není důvodný.

Prvý soud právem přiznal žalované straně útraty podle puncta K 2.000,—, ježto pro jiný základ výpočtu neměl podkladu. Hodnota sporu nebyla číselně vyjádřena, ani patrna z údajů přednesených a proto bylo vyčísliti útraty podle pcta K 2.000,— (§ 6 adv. tarifu).

Žalující strana sice ocenila předmět sporu v podání z 27. I. 1944 na 50 K, avšak (232/2 c. ř. s.) musilo by se tak státi přednesem při ústním jednání. Ježto k tomu nedošlo, nelze k nižšímu jejímu ocenění přihlížeti.

Rekursu proto nebylo vyhověno..

Stává zde proto nyní otázka; které z těchto rozhodnutí jest správné.

Jan Trefanec.

I podnájem místností k tělocvičným účelům je chráněn.

Od nájemce restauračních a zábavních podniků podnajal si svého času, ještě před vydáním vlád. nař. Sb. č. 248/41 sportovní klub několik místností k tělocvičným účelům, které si také se svolením nájemce k těmto účelům zařídil. Vzájemná výpověď byla sjednána čtvrtletní. Již po vydání vlád. nař. Sb. č. 248/41 dal podpronájemce (nájemce) podnájemci (sportovnímu klubu) z podnajatých místností normální čtvrtletní soudní výpověď, proti které podnájemce podal námitky, ve kterých mimo jiné uplatňoval, že se na podnajaté místnosti vztahuje ochrana, a že je tudíž normální soudní výpověď nepřípustná. Okresní soud z tohoto důvodu výpověď zrušil. Odvolání podpronájemcově krajský soud civilní v Praze nevyhověl rozsudkem ze dne 6. I. 1944, č. j. Co I 1/44, při čemž v rozhodovacích důvodech mimo jiné uvedl:

»Odvolání není důvodné. Právní mylnost shledává odvolatel v tom, že prvý soud pokládá vypovídaný objekt za podléhající zákonu na ochranu nájemníků, zejména s hlediska § 1 vl. nař. Sb. č. 248/41 a dovozuje, že ochrana se vztahuje pouze na podnájem obytných, hospodářských a živnostenských místností a to hledě ke stylisaci § 2, odst. 4 cit. vl. nař.

V tom odvolání nelze přisvědčiti.

V § 2, odst. 4 cit. vl. nař. vytyčuje případy ochrany trojího druhu, ochranu podnájemníka, jenž zcela nebo převážně místnosti zařídil, ochranu podnájemníka, který vede v místnostech samostatné hospodářství nebo domácnost a ochranu provozování živností v najatých místnostech.

Je nepochybno, že v souzeném případě jde o ochranu podnájemníka, který převážně zařídil podnajatou místnost. Zjištění v tom směru není napadeno a dlužno z něho vycházeti (§ 498 c. ř. s.).

Názor odvolatele, že ochrany požívají jen místnosti obytné, hospodářské a živnostenské provozovny, nikoli místnosti věnované účelům sportovním, o kterýž případ jde zde, je mylný. Ustanovení vl. nař. č. 248/41 platí podle § 1 pro výpovědi všech nájemních nebo podnájemních smluv o bytech, částech bytů nebo o jiných místnostech, jakož i pro výpovědi pachtovních smluv o provozování živností v najatých místnostech. Ochrana vztahuje se tedy zásadně na všechny najaté nebo podnajaté místnosti, účel, jemuž slouží místnosti, není rozhodný.«

Kamil Pacholík.

Příspěvek k výkladu nařízení k jednotné úpravě ochrany pracovního příjmu před zabavením ze dne 30. října 1940 (Říš. zák. I, str. 1451).

Nemanželský otec X. Y. měl dvě nemanželské děti: nezletilého Ottu V., jemuž byl podle usnesení poručenského soudu povinen platiti výživné 300 K měsíčně a nezletilou Marii H., jíž podle usnesení poručenského soudu (jiného) byl povinen platiti na výživném obnos 220 K měsíčně.

Svých závazků však přesně neplnil a proto obě děti podaly pro výživné již splatné i v budoucnu dospívající — a to zcela nezávisle na sobě — u svých poručenských soudů (§ 4, odst. 1, č. 3 ex. ř.) návrh na

povolení exekuce zabavením a přikázáním platu jejich nemanželského otce. Při tom určil soud, povolující v roce 1942 exekuci ve prospěch nezl. Otty V. jako částku, která dlužníku musí zůstati volná, obnos 700 K, kdežto druhý poručenský soud, povolující v roce 1943 exekuci ve prospěch nezl. Marie H., určil jako volnou částku obnos 900 K.

Jelikož však nemanželský otec měl čistý plat pouze 1200 K a zabavoval i přikazoval se plat nejen pro oboje výživné v budoucnu splatné (dohromady tedy pro 520 K měsíčně), ale i pro zadržené splátky (§ 6, odst. 1, posl. věta), sdělil poddlužník po doručení druhého příkazního usnesení, že nemůže svému zaměstnanci nic strhávati na druhou exekuci, ježto je tu již exekuce ve prospěch nezl. Otty V., jež absorbuje celou částku, jež je zabavitelná.

Proto k návrhu poručníka nezl. Marie H. vydal okresní soud, jenž byl exekučním soudem, příslušným přirozeně pro obě exekuční řízení, po patřičném šetření usnesení o pořadí těchto exekucí. Jelikož v obou případech šlo o nemanželské děti (§ 6, odst. 2, lit. a cit. nař.), vyslovil exekuční soud, že obě pohledávky mají podle ustanovení § 6, odst. 2 nařízení stejné pořadí. V důsledku toho uložil pak soud poddlužníku, aby z částky 500 K měsíčně (t. j. 1200 K minus volných 700 K) po doručení usnesení zasílal

a) nezl. Ottovi V. do rukou jeho poručníka částku 288 K měsíčně,

b) nezl. Marii H. do rukou jejího poručníka částku 212 K měsíčně.

V důvodech pak pravil exekuční soud mimo jiné:

»Podle ustanovení § 6, odst. 2 nařízení jest na více osob podle odstavce 1 tohoto paragrafu oprávněných vzíti zřetel na jejich nároky v přesně stanoveném pořadí, při čemž několik stejně blízce oprávněných má vzájemně stejné pořadí.

Vzhledem k tomu, že oba vymáhající věřitelé jsou nemanželskými dětmi povinného X. Y., jest je považovati za stejně blízce oprávněné a bylo proto návrhu zákonného zástupce nezl. Marie H. vyhověti a stanoviti, že obě vedené exekuce mají stejné pořadí.

Vzhledem k tomu, že zabavitelná část platů povinné strany nestačí k úplnému uspokojení nároků obou vymáhajících věřitelů, byla zabavitelná část úměrně rozdělena v poměru k měsíčnímu výživnému toho kterého vymáhajícího věřitele.«

K rekursu nezl. Otty V., jehož poručník se cítil tímto usnesením zkrácen, neboť na běžném výživném dostával pouze obnos 288 K místo dřívějších plných 300 K (nehledě ani k zadrženým částkám), rozhodl krajský soud civilní v Praze usnesením z 13. května 1944 (sp. zn. R IV 324/44) tak, že rekursu v y h o v ě l, napadené usnesení z r u š i l a prvému soudu uložil, aby po doplnění řízení znovu rozhodl.

V důvodech tohoto zajímavého rozhodnutí pravil pak v podstatě toto:

»Názor prvého soudu, že zabavitelná část platu povinné strany má býti mezi oba vymáhající věřitele, k jejichž úplnému uspokojení nedostačuje, úměrně rozdělena v poměru k jejich měsíčnímu výživnému, jest správný, protože odpovídá zásadám exekučního řádu o poměrném uspokojení pohledávek stejného pořadí (§§ 125, odst. 2, 218, 286, 318 ex. ř.). Předpokladem však jest, že existenční minimum bylo v exekucích pro obojí vymáhané výživné stanoveno stejnou částkou. Tomu však v daném případě tak není, ježto v exekuci vymáhající strany nezl. Marie H. bylo existenční minimum stanoveno částkou 900 K a v exekuci vymáhající strany nezl. Otty V. částkou 700 K měsíčně. Diference 200 K připadá tudíž nepochybně celá ve prospěch nezl. Otty V. a teprve další zabavitelná část platu povinné strany musí být rozdělena mezi vymáhající věřitele a to v poměru jejich měsíčního výživného, při čemž na výživné nezl. Otty V. bude bráti zřetel jen ve výši zbytkového obnosu (po odečtení shora zmíněných 200 K).

Při tom je vzhledem k ustanovení § 6, odst. 2 cit. nařízení bez významu, že vymáhající věřitel nezl. Otto V. zahájil exekuci dříve. Stejně je bez významu ta okolnost, že jeho pohledávka na zadrženém výživném je větší než u druhého vymáhajícího věřitele, ježto celková výše pohledávky by při zásadní povaze alimentů přicházela při výpočtu poměru v úvahu jen ohledně alimentů zadržených, když by i na ně se ze zabavitelné částky dostalo.«

Jelikož ve věci byla řada nevyjasněných otázek (shora vylíčený skutkový stav byl zjednodušen z důvodu přehlednosti), jež potřebovaly ještě dalšího objasnění, nemohl rekursní soud podle stavu spisů sám vypočísti správně obnosy, jež měl poddlužník zasílati jednotlivým vymáhajícím věřitelům. Musel proto usnesení prvého soudu zrušiti a nařídit nové rozhodnutí po doplnění.

K vývodům tohoto nepochybně správného a zákonu odpovídajícího rozhodnutí rekursního soudu se ve stručnosti podotýká, že řešené těžkosti byly v daném případě vyvolány tím, že obě exekuce povoloval a tedy i volnou částku určoval vždy jiný soud. Jelikož volná částka se určuje podle volné úvahy, mohly proto oba soudy dojíti k různým závěrům o potřebách povinného, i když oba k dalším závazkům nemanželského otce vzaly náležitý zřetel. Tam, kde by exekuci povoloval jediný soud (zejména v případech § 4, odst. 2 ex. ř.), byl by nepochybně povolující soudce určil při všech v úvahu padajících exekucích stejnou volnou částku, neboť by měl přehled o všech exekucích, t. č. na dlužníka vedených.

Posléze se podotýká, že vylíčený případ (střet dvou privilegovaných pohledávek) dlužno lišiti od případu, řešeného v § 7, č. 5 cit. nařízení, který pojednává o střetu privilegované a neprivilegované pohledávky.

Josef Ranftl.

K otázce povinnosti svědka podrobiti se krevní zkoušce v trestním řízení.

V Soudcovských listech, roč. 1934, str. 197, podal o této otázce podrobné pojednání soudní rada Dr. F. Dostál.

V oboru práva civilního, sporného i nesporného, byl nyní dosavadní stav změněn a to ustanovením § 7 nařízení o přizpůsobení předpisů rodinného práva ze dne 6. února 1943, Věst. říš. prot. str. 19. Stranám, účastníkům a svědkům v řízeních v oboru zjišťování původu byla uložena povinnost trpěti odnětí vzorku krve k účelům vyšetření krevních skupin. Nyní vznikla pochybnost, zda sluší obdobně použíti tohoto předpisu i na svědky v řízení trestním, kde zájem na zjištění pravdy materiální jest tím větší.

Konkrétní případ byl projednáván a souzen před krajským soudem v Hradci Králové, kde byla obžalována pro zločin podle § 197 a § 199a tr. z. nemanželská matka. Tato v civilním sporu paternitním uvedla jako svědkyně pod přísahou, že s nikým jiným v životě nesouložila, než s nemanželským otcem. Provedená krevní zkouška však otcovství tvrzeného a žalovaného nemanželského otce vyloučila. Proto byla nyní stihána trestně, jak výše uvedeno. Trestní soud rozhodl krevní zkoušku opakovati. U obžalované a děcka byla zkouška opět provedena, avšak nemanželský otec, jako svědek v trestním řízení, odmítl podrobiti se krevní zkoušce.

Krajský soud uložil usnesením (Th VI 115/43) tomuto svědkovi trpěti odběr krve k účelu vyšetření krevních skupin. Na jeho stížnost vrchní soud v Praze (rozh. z 7. III. 1944 čj. Tev 39/44) toto usnesení zrušil o v odůvodnění uvedl zejména, že z platných předpisů pro trestní řízení, zvláště z §§ 132, 143 a 242 tr. řádu, nelze pro obor trestního práva ani analogicky dovoditi povinnost svědka trpěti odběr krve, která je jinak nyní stanovena pro civilní řízení sporné a nesporné předpisem § 7, odst. 1 nařízení o přizpůsobení předpisů rodinného práva z 6. února 1943. Aplikace norem vydaných pro řízení civilní na trestní případy je vyloučena a ani zájem vyšetření materielní pravdy sám o sobě nemůže odůvodniti uložení takové povinnosti svědku, neboť k vyšetření materielní pravdy jsou přípustny jen prostředky v zákoně uvedené. Proto dospěl

vrchní soud k závěru, že platné trestní právo nezná povinnost svědka trpěti odběr krve k účelům trestního řízení, takže svědka k takovému odběru krve nelze nutiti.

Miloš Polák.

Podmínky dozorčího zásahu — § 146 odst. 4 ž. ř.

(Odnětí živnostenského listu.)

§ 146 odst. 4 ž. ř. zní:

»Zví-li vyšší úřad, že se nedostává nějaké zákonné náležitosti, má zakročiti z moci úřední.«

Takovou »zákonnou náležitostí« opravňující k odnětí živnostenského oprávnění i po právoplatnosti příslušného výměru, není každá podmínka stanovená živnostenským úřadem, resp. doplňujícími předpisy, nýbrž jen některá materiálně právní podmínka, vyžadovaná živnostenským řádem na př. v §§ 2—10, 13a, 14, 23 ž. ř. — jak plyne z nálezu N. s. s. ze dne 21. II. 1944 98/43/2 (dosud v úřední sbírce neuveřejněno).

Zemský úřad odňal s poukazem na § 146, odst. 4 ž. ř. živnostenské oprávnění udělené stěžovateli okresním úřadem v N., a to proto, že okresní úřad v N. se před vydáním živnostenského listu nedotázal příslušných korporací ve smyslu § 8 vyhlášky č. 768 min. průmyslu, obchodu a živnosti (Úř. list č. 255/1940). Odvolání živnostníkovo bylo min. hospodářství a práce zamítnuto s poukazem na správné důvody rozhodnutí zemského úřadu. N. s. s. stížnosti živnostníkově vyhověl, rozhodnutí ministerstva zrušil podle § 6 zák. o n. s. s. a v důvodech nálezu shora uvedeného uvedl:

»Stížnost vytýká především vadnost řízení, kterou spatřuje v tom, že žalovaný úřad se vůbec nezabýval námitkami odvolání, a dále že nezjistil, že orgány uvedené v cit. § 8 byly o vydání živnostenského listu včas vyrozuměny. Ve zmíněných námitkách bylo jednak tvrzeno, že § 8 cit. vyhlášky obsahuje dvojí ustanovení a že proto bylo třeba, aby úřad I. stolice uvedl, které z těchto ustanovení nebylo zachováno, jednak bylo dovozováno, že cit. předpis se týká pouze řízení a neustanovuje ničeho o zákonných náležitostech ve smyslu § 146, odst. 4 ž. ř. Ostatně orgány uvedené v § 8 vyhlášky byly o rozhodnutí včas vyrozuměny, přesto však proti němu se nebránily. Nemohl prý proto nadřízený úřad, který je povolán jedině k dozoru nad dodržením zákonných náležitostí jako podmínky kladného vyřízení, nikoliv však též nad dodržením formalit řízení, z úřední moci zakročiti.

Stížnosti nutno přisvědčiti.

Podle § 146, odst. 4 ž. ř. má vyšší úřad zakročiti z moci úřadu, zví-li, že se nedostává nějaké zákonné náležitosti. Se zřetelem na toto znění zákonného ustanovení lze rozuměti »zákonnými náležitostmi« k vykonávání, živnostenského oprávnění jen takové, které se zakládají na materiálněprávních předpokladech, jaké jsou na př. uvedeny v §§ 2—10, 13, písm. a), 14 a 23 ž. ř., a vztahují se na osobní způsobilost živnostníka, anebo které se zakládají na jiných materiálněprávních positivních normách, nikoli takové, jež znamenají toliko zanedbání formálních předpisů, upravujících řízení. To bylo tímto soudem opětně vysloveno na př. v nálezech č. A. 3523/24, 6260/27 a 14/39, na něž — mimo četné jiné — stěžovatel v odvolání též poukazuje.*)

Předpis § 8 vyhl. min. obchodu ze dne 30. října 1940 (Úř. l. č. 768/40) ustanovuje jednak, že před rozhodnutím o žádosti má býti poskytnuta příslušné okresní a živnostenské komoře možnost zaujmouti stanovisko (odst. 1), jednak že proti rozhodnutí příslušní odvolací právo kromě žadateli též oběma zmíněným orgánům (odst. 2).

Jestliže tedy žalovaný úřad uznal, že zrušovací výměr I. stolice je správný z důvodu, že byl porušen předpis § 8 cit. vyhlášky a ani slůvkem neodpověděl ke shora uvedeným odvolacím námitkám, dopustil se podstatné vady ve smyslu § 6 zák. o n. s. s., neboť nelze zmíněným odvolacím námitkám upříti závažnost, jež by mohla na rozhodnutí úřadu míti vliv.

Bylo proto napadané rozhodnutí již z tohoto důvodu zrušiti, aniž bylo možno vejíti na další obsah stížnosti.

---

*) Pozn. red.: Šlo o tato rozhodnutí: Boh. A 3523/24, 5118/25, 6260/27, 12.715/37, 14.300/38, Boh. A nová řada 14/39, nález z 1. IX. 1932, č. j. 13.205/30, nález z 25. X. 1934 č. j. 19.759/34, nález z 21. II. 1939 č. j. 5490/35, nález z 20. III. 1939 č. j. 2264/36, nález z 9. XI. 1939 č. j. 5.127/37, nález z 9. XI. 1939, č. j. 6274/37, nález z 2. I. 1940 č. j. 722/37, nález z 22. IV. 1940, č. j. 3.220/38.